Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-06-05

RS 2019-0612

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

Föredragande regionråd: Tomas Eriksson

Ärendebeskrivning

Region Stockholm yttrar sig över Agenda 2030-delegationens slutbetänkande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

2. Beslutet justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Arbetet för att nå en värld som är miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar är av största vikt. Region Stockholm bidrar på många sätt till genomförandet av Agenda 2030 genom ansvaret för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur. I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) är Agenda 2030 en av utgångspunkterna. Utöver det har regionfullmäktige i budgeten för 2019, LS 2017-1455, beslutat att ett hållbarhetsperspektiv ska genomsyra Region Stockholms arbete och verksamheter samt beaktas i beslutsfattandet. Regionfullmäktige beslutade i samma budget att utarbeta en hållbarhetspolicy som ska möjliggöra ett sammanhållet arbete med regionens hållbarhetsambitioner.

Med anledning av detta är vi överlag positiva till Agenda 2030-delegationens betänkande. Vi välkomnar att de tar upp regioners centrala roller i genomförandet av Agenda 2030 och föreslår ett riksdagsbundet mål för uppföljning och kompletteringen av målet för regionalt tillväxtarbete.

Ett sammanhållet arbete med tydlig ansvarsfördelning kombinerat med effektiv användning av resurser är viktigt för genomförandet av Agenda

2030. Alla landsting är sedan 1 januari 2019 regioner efter att ha tagit över rollen som regionalt utvecklingsansvariga (RUA). Att Agenda 2030-delegationen föreslår att länsstyrelserna ska få uppdraget att samordna och verka för det regionala genomförandet av Agenda 2030 är därför anmärkningsvärt. Regionrådsberedningen vill därför särskilt understryka att uppdraget istället borde ges till regionerna som är de regionalt utvecklingsansvariga.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

Irene Svenonius Tomas Eriksson

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Regiondirektörens stab
Ingela Erneholm

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-23

RS 2019-0612

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

Ärendebeskrivning
Region Stockholm yttrar sig över Agenda 2030-delegationens slutbetänkande.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

2. Beslutet justeras omedelbart.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Sammanfattning
Agenda 2030 är FN:s handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle och den svenska Agenda 2030-delegationen tillsattes 2016 i syfte att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Region Stockholm arbetar aktivt med Agenda 2030 inom olika områden.

Regionledningskontoret anser att det är positivt att Agenda 2030-delegationens betänkande tar upp kommuner och regioners centrala roller i genomförandet av Agenda 2030 och välkomnar förslagen om ett

riksdagsbundet mål för uppföljning och kompletteringen av målet för regionalt tillväxtarbete.

Däremot anser regionledningskontoret att det bör vara samma aktör som ansvarar för det regionala genomförandet av Agenda 2030 som för övriga regionala genomföranden och föreslår därför att uppdraget att samordna och verka för det regionala genomförandet av Agenda 2030 ges till de regionalt utvecklingsansvariga, det vill säga regionerna, och inte till länsstyrelserna.

Bakgrund
I september 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Agendan är en handlingsplan för omställning till ett hållbart samhälle och utgörs av fyra beståndsdelar: den inledande politiska deklarationen, 17 mål och 169 delmål, medel för genomförande och ett ramverk för översyn och uppföljning.

De 17 målen för hållbar utveckling är följande.

1. Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.
2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.
3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnor och flickors egenmakt.
6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.
7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.
8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.
10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder.
11. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.
12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.
14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.
15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Regeringen beslutade den 10 mars 2016 att tillsätta en kommitté i form av en nationell delegation för att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Kommittén tog sig namnet Agenda 2030-delegationen och lämnade i mars 2019 sitt slutbetänkande.

Utgångspunkten för delegationens förslag har varit att utgå från ordinarie processer, till exempel de centrala styrprocesserna i riksdagens och regeringens arbete. Syftet är att det inom det löpande arbetet ska skapas bättre förutsättningar att besluta om åtgärder som främjar hållbar utveckling och därmed bidrar till genomförandet av agendan.

Delegationen bedömer att kommuner och regioner har centrala roller i genomförandet av Agenda 2030 och att det är angeläget att genomslaget för Agenda 2030 fortsätter att öka i fler kommuner och regioner samt att fler kommuner och regioner integrerar arbetet med hållbar utveckling och Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning. Delegationen anser även att det är angeläget att kommuner och regioner fullt ut använder den potential för hållbar utveckling som finns inom ramen för offentlig upphandling och att Upphandlingsmyndigheten har kapacitet och resurser att ge ett tillräckligt stöd.

I delegationens slutbetänkande finns tre förslag för lokal och regional nivå.

- Regeringen ingår ett handslag med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med en gemensam programförklaring för det

fortsatta genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå. Handslaget föreslås ta sin utgångspunkt i delegationens förslag till riksdagsbundet mål för Agenda 2030. Inom ramen för handslaget bör parterna utveckla lämpliga former för kunskapsförmedling och kunskapsspridning till stöd för genomförandet av agendan.

- Regeringen tydliggör i en proposition till riksdagen ansvaret för hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet genom ett tillägg i målet för regional tillväxtpolitik:
”… utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft *i syfte att uppnå en miljömässig, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling*”.
- Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att, i samverkan med andra aktörer inom länet, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt att sprida information om arbetet med Agenda 2030 på lokal och regional nivå. Länsstyrelserna ska blanda annat arrangera regionala Agenda 2030-forum.

Miljö- och energidepartementet har valt att inte skicka slutbetänkandet på remiss till Region Stockholm eller Stockholms stad, utan storstadsregionerna är representerade av Västra Götalandsregionen, Göteborgs stad, Region Skåne och Malmö stad. Region Stockholm lämnar därför sitt yttrande på eget initiativ. Yttrandet över betänkandet har tagits fram i samråd mellan tillväxt- och regionplaneförvaltningen och regionledningskontorets hållbarhetsavdelning.

Överväganden

Region Stockholms yttrande till Miljö- och energidepartementet över betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13)

Region Stockholm bidrar på många sätt till genomförandet av Agenda 2030 genom sitt grunduppdrag att i Stockholms län ansvara för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur. Utöver det har regionfullmäktige i budgeten för 2019, LS 2017-1455, beslutat att ett hållbarhetsperspektiv ska genomsyra Region Stockholms arbete och verksamheter samt beaktas i beslutsfattandet. Regionfullmäktige beslutade i samma budget att en hållbarhetspolicy ska utarbetas, som ska möjliggöra ett sammanhållet arbete med regionens ambitioner när det gäller ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet.

Region Stockholm arbetar aktivt med Agenda 2030 inom olika områden. I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) är Agenda 2030 en av utgångspunkterna. Det förhållningssätt som tillämpas i den regionala utvecklingsplaneringen stämmer väl överens med de globala målen för hållbar utveckling. De tre hållbarhetsaspekterna i Agenda 2030; miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet, genomsyrar hela RUFS 2050 och speglar regionens förhållningssätt till hållbar utveckling.

Några av de globala målen för hållbar utveckling har bedömts som särskilt relevanta för Region Stockholm, till exempel de som berör hälsa och välbefinnande, jämställdhet, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, innovationer och infrastruktur samt hållbara städer och samhällen. Utöver FN:s globala mål för hållbar utveckling förhåller sig den regionala utvecklingsplanen till andra internationellt och nationellt beslutade mål som korrelerar väl med målen i Agenda 2030, till exempel europeiska och nationella mål för den regionala tillväxtpolitiken, mål för boende och byggande och nationella miljökvalitetsmål.

Regionledningskontoret anser att det är positivt att Agenda 2030-delegationens betänkande tar upp kommuner och regioners centrala roller i genomförandet av Agenda 2030 och välkomnar förslagen om ett riksdagsbundet mål för uppföljning, ökad styrning mot målen i statsbudgeten samt kompletteringen av målet för regionalt tillväxtarbete.

Att arbeta med hållbar utveckling och Agenda 2030 är en självklar del i det regionala utvecklingsansvaret, vilket regionerna övertagit från länsstyrelserna den 1 januari 2019. Regionerna ansvarar även för att genomföra och samordna arbetet med regional hållbar tillväxt enligt förordning om regionalt tillväxtarbete (2017:583). Aktörer med regionalt utvecklingsansvar i respektive län leder och utvecklar det regionala arbetet för hållbar tillväxt och utveckling. I det regionala tillväxtarbetet ingår bland annat att utarbeta och genomföra en regional utvecklingsstrategi och andra strategier, program och insatser inom till exempel sammanhållningspolitiken, kommersiell service och innovationsområdet.

Detta innebär att varje regionalt utvecklingsansvarige (RUA) prioriterar vad som bör göras i varje region utifrån varje regionens förutsättningar och behov, i linje med den Nationella strategin för hållbar tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Med tanke på detta finner

regionledningskontoret det anmärkningsvärt att Agenda 2030-delegationen föreslår att länsstyrelserna återigen ska få uppdraget att samordna och verka för det regionala genomförandet av Agenda 2030. Uppdraget borde istället ges till de regionalt utvecklingsansvariga, det vill säga regionerna. Om Agenda 2030 ska integreras i ordinarie processer bör samma aktör ansvara för det regionala genomförandet av Agenda 2030 som för övriga regionala genomföranden. Det skulle skapa tydlighet och minska risken för att Agenda 2030 blir ett separat dokument.

I betänkandet föreslås också att länsstyrelserna årligen arrangerar regionala Agenda 2030-forum för dialog om Agenda 2030 på lokal och regional nivå. Det projekt som finns idag, Glokala Sverige, uppfyller redan det syftet. I Glokala Sverige deltar 15 av 21 regioner i Sverige och de arrangerar regionala insatser för att skapa dialog. Agenda 2030-delegationens förslag om att ge länsstyrelserna i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum innebär att två aktörer, med samma medverkande, ska utföra liknande arbete.

Den rumsliga utvecklingen i Stockholmsregionen har en avgörande betydelse för måluppfyllelsen i den regionala utvecklingsplanen, inte minst hur målen om minskad klimat- och miljöpåverkan samt ökad regional tillgänglighet ska kunna nås i ett långsiktigt perspektiv. Region Stockholm ska enligt Plan- och bygglagen 7 kap. 1 § ansvara för den regionala fysiska planeringen i länet. Agenda 2030-delegationen pekar på vikten av att använda kraften i ordinarie processer för handling och att mycket av det faktiska genomförandet för att uppnå agendan behöver ske på lokal och regional nivå. Samtidigt framgår det inte hur delegationen ser på regional fysisk planering och vilken vikt delegationen anser att den fysiska planeringen har i genomförandet av agendan.

Regionledningskontoret hade också gärna sett ett tydliggörande av innehållet i det föreslagna handslaget med SKL och att betänkandet bättre belyst regionernas viktiga roll gällande samverkan på regional nivå kring forskning och utveckling, innovation och med näringslivets aktörer.

Upphandling har under många år varit ett av Region Stockholms viktigaste verktyg för att uppnå beslutade miljömål och krav inom bland annat klimat, energi, giftfritt och livsmedel, samt för att motverka kränkningar av mänskliga och arbetares rättigheter utifrån Region Stockholms uppförandekod för leverantörer. Region Stockholm har högt ställda

ambitioner kopplat till hållbar upphandling och driver ett omfattande arbetet för kontinuerlig vidareutveckling av hållbarhetskriterier. Aktiv samverkan med andra regioner sker genom Sveriges regioners nationella samverkan för hållbar upphandling och tillhörande kansli. Som Agenda 2030-delegationen påpekar utgör Upphandlingsmyndigheten en viktig nationell aktör. Inom några upphandlingskategorier ges erforderligt stöd i hållbarhetsarbetet, men behovet av vidareutveckling är stort om stödet ska möjliggöra den offentliga upphandlingens fulla potential i Agenda 2030-arbetet. Region Stockholm instämmer därför i delegationens slutsats att det är centralt att Upphandlingsmyndigheten har tillräcklig kapacitet och resurser för att bidra med aktuellt och tillräckligt stöd till kommuner och regioner.

Ekonomiska konsekvenser
Den ökade tydligheten det skulle innebära att samma aktör ansvarar för det regionala genomförandet av Agenda 2030 som övriga regionala genomföranden, gör att Stockholmsregionens resurser i sin helhet skulle användas på ett mer effektivt sätt.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Karin Ölander
Tf. Chef Ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Miljö- och energidepartementet (M2019/00661/S)

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-05-23

Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet

Betänkande av Agenda 2030-delegationen

Stockholm 2019

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

SOU 2019:13

Sammanfattning

I detta betänkande presenterar Agenda 2030-delegationen förslag och bedömningar för Sveriges fortsatta genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Delegationen ser att regeringen med dessa förslag kan skapa goda förutsättningar att nå de mål som Sverige har förbundit sig till genom att anta agendan.

I svensk lagstiftning används i dag begreppet hållbar utveckling med både en bred innebörd som inkluderar de miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling och en specifik innebörd som fokuserar på den miljömässiga dimensionen. Delegationen använder genomgående begreppet hållbar utveckling med utgångspunkt i den breda innebörden, i enlighet med betydelsen i Agenda 2030.

Världens utmaning

Omställningen till en hållbar utveckling kräver handling globalt, nationellt, regionalt och lokalt. I Agenda 2030 understryks sambandet mellan olika nivåer och vikten av partnerskap mellan regering, näringsliv, forskningen, civilsamhället m.fl. Agendan betonar sambanden mellan olika politikområden och att alla politiska beslut av betydelse måste föregås av en analys av hur de påverkar arbetet för hållbar utveckling. I agendan uppmanas varje land att, utifrån egna förutsättningar och behov, formulera mål och vidta åtgärder som leder till såväl nationell som global måluppfyllelse.

Sveriges utmaningar

Inom flera politikområden är Sveriges uttalade ambitioner högre och riksdagsbundna mål mer ambitiösa än det som uttrycks i delmålen i Agenda 2030. Den genomgång av Sveriges riksdagsbundna mål som delegationen gjorde i mars 2018 visar att målen i de flesta fall väl motsvarar vad som uttrycks i agendans delmål. Inom många politikområden når dock inte resultaten upp till de svenska målsättningarna. Det behövs därför åtgärder inom flera politikområden för att gå från målsättningar till konkreta resultat.

Genomgången visade också att de riksdagsbundna målen ofta saknar formuleringar som uttrycker hållbar utveckling i agendans breda bemärkelse. Det är därmed svårt att utläsa vad den sammantagna effekten av de svenska målen blir utifrån ett hållbarhetsperspektiv. För att hållbar utveckling ska vara ett effektivt övergripande mål för *all politik* behövs det utvecklade former för samordning och styrning, samt ett ledarskap som agerar långsiktigt och flexibelt.

Agenda 2030 betonar nödvändigheten av alla samhällsaktörers delaktighet och att genomförandet är ett gemensamt ansvar. Agendan förutsätter förändrade förhållningssätt och beteenden på både individ- och samhällsnivå. Att utveckla och skapa former för dialog för att säkerställa bredd och långsiktighet behöver vara en del av arbetet med att genomföra agendan.

Det finns även behov av information och kommunikation om Agenda 2030. Det är en viktig del i att öka kännedomen och kunskapen om hållbar utveckling, liksom för att bibehålla och öka innovation, engagemang och förändrade beteenden i riktning mot hållbar utveckling.

Att stärka de ordinarie processerna

Delegationens förslag riktar sig till regeringen och, via regeringen, till riksdagen. Utgångspunkten för delegationen när den formulerat förslagen har varit att utgå från ordinarie processer eftersom dessa har stor potential och redan i dag är operativt pågående. Det är inom de centrala och ordinarie styrprocesserna i riksdagens och regeringens arbete – exempelvis riksdagsbeslut, arbetet med statsbudgeten, i kommittéväsendet och i myndighetsstyrningen – som delegationen

identifierat att det finns potential att förbättra och förstärka arbetet för att effektivt kunna genomföra arbetet med hållbar utveckling.

Fokus i delegationens förslag ligger på att förstärka och delvis rikta om redan existerande kapacitet. Syftet är att det inom det löpande arbetet ska skapas bättre förutsättningar att besluta om åtgärder som främjar hållbar utveckling och därmed bidra till genomförandet av agendan.

Samlat leder delegationens förslag till bättre förutsättningar att vidta åtgärder för att nå uppsatta mål och därigenom de åtaganden som Sverige gjort i och med agendan.

Delegationens förslag för långsiktighet, politisk förankring och stärkt genomförande av Agenda 2030

- Regeringen föreslår i en proposition till riksdagen ett mål för genomförandet av Agenda 2030. Därmed skapas förutsättningar för långsiktighet och starkast möjliga politiska förankring av Agenda 2030.
- Regeringen åtar sig att från och med budgetpropositionen för 2022 i en bilaga redovisa en nulägesanalys samt en samlad redovisning av regeringens arbete med Agenda 2030. Ekonomistyrningsverket bör ges i uppdrag att ta fram ett förslag på hur en sådan bilaga kan utformas.
- Regeringen tillsätter en kommitté med uppdrag att t.o.m. 2030 kontinuerligt ta fram underlag till regeringen i form av uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att genomförandet av Agenda 2030 ska drivas framåt. Förordnandena av kommitténs ledamöter bör tidsättas så att både kontinuitet och förnyelse uppnås.

Delegationens förslag för stärkta förutsättningar att arbeta med hållbar utveckling i staten

- Regeringen anger riktningen för statsförvaltningens arbete som helhet genom att i det förvaltningspolitiska målet göra ett tillägg om arbetet med att genomföra Agenda 2030.
- Regeringen tydliggör myndigheternas ansvar för hållbar utveckling genom ett tillägg i myndighetsförordningen (2007:515).

- Regeringen ger de statliga myndigheterna i uppdrag att aktivt ställa hållbarhetskrav vid offentlig upphandling och tillsätter en utredning inom Regeringskansliet för att ta fram en särskild förordning om hållbarbetskrav vid statliga myndigheters offentliga upphandling.
- Genom ett tillägg i kommittéförordningen (1998:1474) ger regeringen de offentliga utredningarna i uppgift att analysera konsekvenserna i förhållande till miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. Regeringen bör även utreda hur stödet till de offentliga utredningarna kan utvecklas så att dessa ges tillräckliga förutsättningar att klara uppgiften.

Utöver dessa förslag gör delegationen bedömningen att regeringen bör stärka sin kapacitet att möta behovet av samordnad styrning i genomförandet av Agenda 2030. Dessutom bör regeringen systematiskt integrera kunskap om agendan i utbildningar för myndighetsledningar och anställda i Regeringskansliet.

Delegationens förslag för stärkt kunskap, forskning och innovation

- Inför nästa forskningsproposition ger regeringen i uppdrag till universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och andra relevanta myndigheter att belysa forsknings- och innovationsbehov i relation till Agenda 2030.
- Inför kommande forskningsproposition utreder regeringen hur tvärdisciplinär kompetens kan stimuleras och premieras.
- Regeringen ger Universitetskanslersämbetet i uppdrag att göra en utvärdering av universitetens och högskolornas arbete för att leva upp till högskolelagens krav på att främja hållbar utveckling i undervisningen.
- Regeringen ger Skolverket i uppdrag att ta fram ett förslag avseende innehåll, genomförande och finansiering av kompetenshöjande och stödjande åtgärder för pedagoger och skolledare om lärande för hållbar utveckling och hur genomförandet av utbildningen ska samordnas. Skolverket bör i samverkan med Skolinspektionen även få i uppdrag att följa upp hur utbildning för

hållbar utveckling tillämpas i för-, grund- och gymnasieskolor i Sverige.

Utöver dessa förslag gör delegationen bedömningen att regeringen i kommande forskningspropositioner bör prioritera utmaningsdriven forskning och innovation inom områden som bidrar till omställning till hållbar utveckling i linje med Agenda 2030. Regeringen bör också i kommande forskningsproposition särskilt belysa vikten av forskningssamarbete med de utvecklingsländer som har störst utmaningar att genomföra Agenda 2030.

Delegationen gör även bedömningen att regeringen bör verka för att utformningen av EU:s ramprogram för forskning och innovation stödjer Agenda 2030, samt att forskningsfinansiärer i högre grad än i dag bör samarbeta och klassificera ansökningar om medel för forskning och innovation i relation till målen i Agenda 2030.

Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå

En stor del av ansvaret för de åtgärder som bidrar till genomförandet av Agenda 2030 ligger på kommuner och landsting. Delegationen anser att det är angeläget att Agenda 2030 och hållbar utveckling får ökat genomslag i kommuner och landsting samt att agendan integreras i ordinarie styrning och ledning. Som ett led i genomförandet är det angeläget att kommuner och landsting fullt ut använder den potential för hållbar utveckling som finns inom ramen för offentlig upphandling och att Upphandlingsmyndigheten har kapacitet och resurser att ge ett tillräckligt stöd.

Delegationens förslag för stärkta förutsättningar på regional och lokal nivå

- Regeringen ingår ett handslag med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med en gemensam programförklaring för det fortsatta genomförandet av Agenda 2030 på lokal och regional nivå. Handslaget bör ta sin utgångspunkt i delegationens förslag till riksdagsbundet mål för Agenda 2030. Inom ramen för handslaget bör parterna utveckla lämpliga former för kunskapsförmedling och kunskapsspridning till stöd för genomförandet av agendan.

- Regeringen tydliggör i en proposition till riksdagen ansvaret för hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet genom ett tillägg i målet för regional tillväxtpolitik.
- Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt att sprida information om arbetet med Agenda 2030 på lokal och regional nivå.

Alla aktörers delaktighet

Genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030 förutsätter att alla samhällssektorer och aktörer är engagerade och samverkar om problemformuleringar, lösningar, uppföljning och utvärdering. Genom att skapa öppna och återkommande forum för samverkan och dialog säkerställer regeringen att den får ett komplett och väl förankrat underlag för sitt arbete med genomförandet av agendan.

Delegationens förslag om forum för dialog

- Regeringen arrangerar ett nationellt Agenda 2030-forum för att förankra rapporteringen och inhämta kunskap från olika sektorer och aktörer inför de tillfällen Sveriges lämnar en fördjupad nationell rapportering om genomförandet av Agenda 2030 till FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF). Deltagarna i forumet bör representera en bredd av sektorer och aktörer, i synnerhet barn och unga samt de som traditionellt sett har svårt att få tillgång till ordinarie samråd.
- Regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att arrangera regionala Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå. Forumen bör genomföras i samverkan med landstingen och i samråd med kommuner och andra relevanta aktörer på lokal och regional nivå.

Näringslivets roll i genomförandet

En förutsättning för omställningen till en hållbar utveckling är ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller. Detta förutsätter i sin tur långsiktiga spelregler och dialog.

Delegationen gör bedömningen att regeringen bör uppmuntra nya samarbetsformer genom att bjuda in företag och representanter för näringslivets organisationer till en strukturerad kontinuerlig dialog för att diskutera hur näringslivet kan bidra till hållbar utveckling i Sverige, inom EU och i internationella sammanhang. Nya samarbetsformer mellan det offentliga, näringslivet och forskningen bör även uppmuntras för att främja innovation och mobilisera resurser.

Upphandling och hållbarhetsrapportering är viktiga verktyg för att styra mot hållbar utveckling. Delegationen ser att det finns behov av att tydliggöra möjligheten att genomföra hållbara upphandlingar. Regeringen bör också ha en fortsatt dialog med samhällets aktörer kring om det finns skäl att införa krav på utökad hållbarhetsrapportering. Småföretagens särskilda utmaningar bör beaktas.

Delegationen anser att svenska företag ska efterleva internationella riktlinjer för hållbar utveckling och att det är viktigt att regeringen fortsatt uttrycker en sådan förväntan. Företag med en framgångsrik hållbarhetsagenda bör lyftas fram som goda exempel i handels- och investeringsfrämjandet och Sida bör få ett fortsatt uppdrag att underlätta engagemang för hållbar utveckling inom näringslivet.

Delegationens förslag för näringslivets roll i genomförandet

- Regeringen tillsätter en utredning om en förstärkt nationell lagstiftning för företag och mänskliga rättigheter i enlighet med de internationella konventioner och riktlinjer som Sverige ratificerat. Utredningen bör ta hänsyn till hur svenska företag påverkas av andra internationella regelverk och andra länders lagstiftning. Om utredningens förslag blir att införa skärpt svensk lagstiftning bör Sverige även verka för motsvarande skärpning inom EU och det internationella samfundet.

Arbetsmarknadens parters roll i genomförandet

Den svenska arbetsmarknadsmodellen har lett fram till stora framsteg vad gäller stabilitet på arbetsmarknaden och ekonomiska och sociala villkor för arbetstagare i Sverige. Den har en betydelsefull roll i det svenska genomförandet av Agenda 2030 och arbetsmarknadens parter är viktiga aktörer för Sveriges omställning till ett hållbart välfärdssamhälle.

Det är angeläget att ambitionen bland arbetsmarknadens parter höjs inom områden som har bäring på hållbar utveckling. För att möta det starka trycket för att nå klimatmålen kan parterna spela en avgörande roll för att skapa goda förutsättningar för omställning, t.ex. genom att sluta omställningsavtal och enas om insatser för kompetensutveckling. Parterna har även en viktig roll när det gäller att sprida kunskap om Agenda 2030 och hållbar utveckling till arbetstagare och arbetsgivare.

Sveriges modell för social dialog innebär möjligheter att ta en ledande roll i dessa frågor på global nivå och i det multilaterala samarbetet. Delegationen bedömer att det är viktigt att regeringen fortsatt värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen och verkar för anständiga arbetsvillkor och social dialog inom EU och internationellt.

Civila samhällets roll i genomförandet

Ett självständigt, öppet och livskraftigt civilsamhälle är en hörnsten i ett demokratiskt samhälle och en förutsättning för omställning till hållbar utveckling. Regeringen bör fortsatt verka och stå upp för att stärka de medborgerliga och politiska rättigheterna, inklusive rätten att organisera sig, i alla länder.

I Sverige bidrar det civila samhällets organisationer till genomförandet av agendan genom samverkan sinsemellan samt med kommuner, landsting, statliga myndigheter, näringslivet och forskningen. Den statliga bidragsgivningen och bidrag från kommuner och landsting till civila samhällets organisationer är viktiga medel för genomförandet av Agenda 2030. Det är angeläget att bidragsgivningen är långsiktig för att på bästa vis möjliggöra en hållbar verksamhet.

Civila samhällets aktörer är viktiga genomförare av många centrala samhällsfunktioner, bland annat inom välfärdsområdet, men även för att skydda och bevara naturresurser. Det är därför viktigt att främja

och underlätta för samverkan mellan det offentliga och civila samhället, exempelvis genom idéburna offentliga partnerskap (IOP).

Att kommunicera Agenda 2030

Regeringen och de statliga myndigheterna bör kommunicera och tillgängliggöra hur den egna verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det skapar förutsättningar för olika samhällsaktörer och för enskilda att förhålla sig till pågående arbeten. Det kan också skapa tillfällen till samverkan mellan myndigheter.

Öppen och saklig kommunikation bidrar till såväl ökad kunskap hos enskilda, som till delaktighet i samhället. Genom den statliga bidragsgivningen bör regeringen möjliggöra för civila samhället att verka som folkbildare för agendan.

Världens möjlighet

Den globala utvecklingen går i både positiv och negativ riktning. De utmaningar världen står inför kräver handling som leder till förändring. De politiska åtaganden och överenskommelser som följs upp har visat sig ge effekt. När viljan finns och länder enas, eller när breda och långsiktiga överenskommelser kan nås mellan och inom länder, kan en verklig samhällsomställning åstadkommas.

I jämförelser av resultat och förutsättningar att nå målen i Agenda 2030 kommer Sverige väl ut. Det finns samtidigt flera områden med stora utmaningar nationellt sett. Utifrån de internationellt sett gynnsamma förutsättningarna har Sverige ett stort ansvar att bidra till agendans globala genomförande. Sverige bör därför fortsatt vara pådrivande i EU och i internationella organ för ett ambitiöst globalt genomförande.

Delegationens förslag och bedömningar syftar till att stärka kapaciteten att genomföra agendan ur ett nationellt perspektiv, men också att bidra till det globala genomförandet. Genom att vidta åtgärder som stärker den egna kapaciteten får Sverige ytterligare stärkt förmåga att bidra till agendans genomförande globalt och därigenom ta ett verkligt ledarskap i arbetet för hållbar utveckling.

Konsekvenser av förslagen – och av att inte agera

De utmaningar Sverige och världen står inför gällande t.ex. klimatförändringar och ojämlikhet är förenade med stora samhällskostnader. Så stora kostnader att Sverige inte har råd att *inte* agera. Samtidigt innebär åtgärderna inom ramen för agendan stora möjligheter att skapa positiva effekter inom flera områden, exempelvis bättre hälsa och miljö, samt ökad sysselsättning. För många företag innebär ett integrerat hållbarhetsarbete i kärnverksamheten konkurrensfördelar och långsiktig lönsamhet. Enligt FN kommer genomförandet av Agenda 2030 kräva enorma investeringar. FN menar samtidigt att dessa resurser redan existerar och att lösningen är att rikta resurserna så att de styr mot hållbar utveckling.

Det snabbaste och mest effektiva sättet att genomföra Agenda 2030 och nå den omställning som krävs är att använda kraften i ordinarie processer. Agenda 2030 och hållbar utveckling måste integreras i den dagliga verksamheten och kan inte vara ett projekt vid sidan av.

Delegationens förslag är utformade för att förstärka arbetet inom de redan resurssatta ordinarie processerna. Förslagen i sig innebär inte några konsekvenser för de ekonomiska ramar som statsförvaltningen har att verka inom, men på flera områden kommer det krävas omprioriteringar och att medel riktas om. Det är de beslut om åtgärder som sedan tas inom de förstärkta ordinarie processerna som leder till den verkliga omställningen. Denna omställning kommer i flera fall att behöva få kosta, eftersom kostnaden för att inte ställa om kommer att vara större.

Flera av delegationens förslag syftar till att stärka kapaciteten att ta fram välgrundade förslag på åtgärder. Åtgärderna måste analyseras utifrån kostnadseffektivitet och måluppfyllelse, vilket ofta kräver uppföljning, utvärdering och analys. Ibland krävs att nya beslut tas då en åtgärd visar sig inte ha önskad, eller tillräcklig, effekt.

I kostnadseffektivitet och måluppfyllelse måste även vägas in långsiktiga effekter och kostnader av att avstå från en åtgärd. Åtgärder som i förlängning kan riskera att leda till flerfalt högre kostnader eller oåterkalleliga förändringar för framtida generationer. Att ta hänsyn till eventuella målkonflikter och ta tillvara potentiella synergier inom och mellan sakområden utgör också en viktig aspekt för att uppnå ett kostnadseffektivt agerande. Delegationens förslag syftar genomgående till att stärka kapaciteten att ta fram bättre underlag för att bedöma

vilka åtgärder som krävs och som i dag är mest kostnadseffektiva och leder till måluppfyllelse, för att därigenom driva arbetet för hållbar utveckling framåt.

Sammanfattningsvis konstaterar delegationen att de konkreta förslag som delegationen lägger i betänkandet inte medför några konsekvenser för de ekonomiska ramar som berörda delar av statsförvaltningen har att verka inom. Det inkluderar de medel som avsätts för kommittéväsendet, Regeringskansliet samt övriga myndigheters budgetramar. Däremot kommer det krävas omprioriteringar och att medel riktas om.